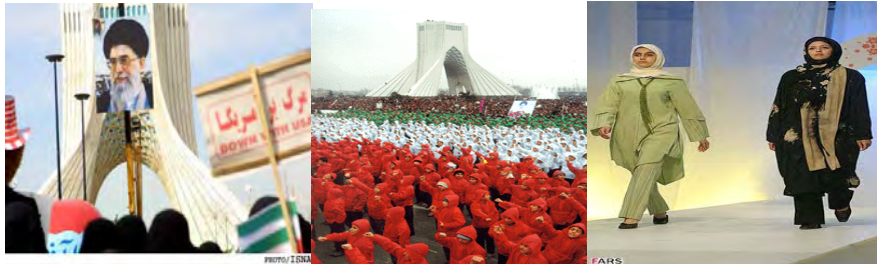

מרכז המידע למודיעין ולטרור
המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)

זרקור לאיראן

אפריל 2010 – ארדיבהשת 1389
לשבוע שבין 22/4/10 – 29/4/10
עורך: רז צימט

במוקד אירועי השבוע

- ✓ מתיחות מחודשת בין איראן לבין מאע"מ על רקע השוואת שר החוץ של מאע"מ בין הכיבוש האיראני של איי המריבה במפרץ הפרסי לבין הכיבוש הישראלי.
- ✓ לקראת הקיץ: אכיפה מחודשת של קוד הלבוש האסלאמי.
- ✓ קשיים בתהליך ההפרטה: עיכוב בהנפקת מניות שתי ענקיות הרכב האיראניות.
- ✓ פרסי דבר פרסית: איסור על שימוש במילים לועזיות בשמות סרטים איראנים.
- ✓ תמונות השבוע: ביקור הנשיא אחמדינז'אד ביזמבבואה ובאוגנדה.

מתיחות מחודשת בין איראן לבין מאע"מ על רקע השוואת שר החוץ של מאע"מ בין הכיבוש האיראני לכיבוש הישראלי

המתיחות המדינית בין איראן לבין מדינת האמירויות הערביות המאוחדת (מאע"מ) הגיעה השבוע לשיאים חדשים בעקבות הצהרת שר החוץ של מאע"מ, שיח' עבדאללה בן-זאיד אלנהיאן (Sheikh Abdullah bin Zayed al-Nahayan) בשבוע שעבר, בה הקביל בין כיבוש שלושת איי-המריבה במפרץ הפרסי (אבו-מוסא, טנב הגדול וטנב הקטן) על-ידי איראן לבין הכיבוש הישראלי בשטחים. הצהרת שר החוץ עוררה כצפוי תגובות זועמות באיראן ובראשית השבוע זומן מיופה הכח של מאע"מ לשיחת נזיפה במשרד החוץ בטהראן (סוכנויות הידיעות, 27 אפריל).

דובר משרד החוץ האיראני, ראמין מהמן-פ'רסת (Ramin Mehmanparast), הביע צער על הצהרת שר החוץ של מאע"מ והגדירה כחסרת בסיס. הוא ציין, כי שלושת האיים היו ויהיו תמיד בידי

איראן וכי הצהרות כגון אלה אינן מסייעות ליישוב אי-ההבנות בין שתי המדינות, אותן ניתן לפתור רק באמצעות דיאלוג. על שליטי מאע"מ להימנע לדבריו מהצהרות המסיחות את דעת הקהל העולמית והמוסלמית מפשעי המשטר הציוני בשטחים הכבושים ומשרתות את ישראל (אירנ"א, 21 אפריל).

יו"ר הועדה לביטחון לאומי ולמדיניות חוץ של המג'לס, עלאא'-אלדין ברוג'רדי (Alaeddin Boroujerdi), הגיב על הצהרת שר החוץ של מאע"מ באומרו, כי קולה של בריטניה הוא שנשמע מפיו של שר החוץ. הוא ציין, כי מאז ומעולם שאפו בריטניה וארה"ב ליצור מחלוקות באזור וכי הלחץ המופעל מצידן על מדינות ערב הוא הגורם לחלק ממדינות אלה להשמיע הצהרות כגון אלה. מאז המהפכה האסלאמית פעלו לדבריו ארה"ב ובריטניה להפחיד את מדינות ערב מפני איראן על מנת לפגוע ביחסים ביניהן ולשכנען לרכוש נשק מערבי (מהר, 26 אפריל).

חבר המג'לס, חשמתאללה פלאחת-פ'ישה (Hashmatollah Falahat-Pishe), מתח אף הוא ביקורת חריפה על הצהרת שר החוץ של מאע"מ. בראיון לסוכנות הידיעות אירנא אמר חבר ועדת המג'לס לביטחון לאומי ולמדיניות חוץ, כי שלושת האיים מהווים חלק בלתי נפרד משטח איראן וכי אף כוח אינו מסוגל לנתקם ממנה. הוא ציין, כי כל המסמכים ההיסטוריים מוכיחים, כי האיים שייכים לאיראן וכי הצהרותיו של שר החוץ פוגעות בביטחון המפרץ הפרסי ומשרתות את האינטרסים של ישראל וארה"ב. הוא גם האשים את שלטונות מאע"מ, כי הפכו את ארצם לבסיס צבאי עבור הכוחות הזרים במפרץ (אירנ"א, 26 אפריל).

גם העיתונות האיראנית הגיבה בזעם להצהרותיו של שר החוץ אלנהיאן. בשני מאמרי פרשנות, שהתפרסמו באתר עזרי-איראן, המזוהה עם המחנה השמרני הפרגמטי, נכתב, כי בשעה שתושבי עזה ספגו את ההפצצות הישראליות במהלך מבצע "עופרת יצוקה", קיימו השייחים הערבים ישיבות חשאיות, שתכליתן לבחון את הדרכים למנוע מהם סיוע. האתר הזהיר את שליטי מאע"מ, כי איראן עלולה לעשות שימוש בכוחה הצבאי כנגד כל מי שיאיים על שלמותה הטריטוריאלית. איראן אינה מעוניינת במלחמה, נכתב באתר, ואינה מעוניינת בעימות עם שכנותיה, אך היא תגן על עצמה כנגד כל מי שיחשוק באדמתה. על שליטי מאע"מ להקדיש את תשומת ליבם ליציבות מדינתם, לכלכלתה ולשלמותה הטריטוריאלית ולא לעסוק בשאיפות התפשטות טריטוריאלית. שר החוץ של מאע"מ כונה על-ידי האתר "צעיר לא-בשל" שאינו מבין

כיצד מתנהלים היחסים הבינלאומיים. על שר החוץ לזכור, כי אל לו לסמוך יתר על המידה על ארה"ב ובריטניה התומכות בארצו רק בשל אינטרסים הקשורים לנפט. בכירי מאע"מ טועים, אם הם סבורים, שהקשר שלהם עם ארה"ב הוא בבחינת "נישואין קתוליים", ושוכחים, כיצד נטשה ארה"ב בעבר את בעלי בריתה באזור, ובהם: שליט עיראק, צדאם חוסיין. הם חיים באשליות הגורמות להם לפעול במנותק ממגבלותיה הגיאוגרפיות והפוליטיות של ארצם. על שר החוץ לזכור, כי עוד יגיע היום בו ינטשו האמריקאים והבריטים את ארצו והוא יעמוד חסר אונים בפני איראן, שלעולם לא תשכח, כיצד העניקה מאע"מ סיוע כלכלי ניכר לעיראק במלחמתה נגד איראן. לפיכך, עליו להתנצל בהקדם האפשרי בפני העם האיראני (עצ-י איראן, 26 אפריל).

היומון השמרני כיהאן הגיב אף הוא בתקיפות להצהרותיו של שר החוץ של מאע"מ. במאמר מערכת, שפרסם היומון בסוף השבוע שעבר (22 אפריל), סקר כיהאן בהרחבה את העדויות ההיסטוריות המוכיחות לטענתו את תביעתה של איראן על שלושת איי-המריבה. הצהרת שר החוץ מעידה לדברי היומון על כך, שהשיחים הערבים באזור אינם מסוגלים להבחין בין אויב לידיד. במקום לגנות את מזימותיה החדשות של ישראל המתכוונת לגרש עשרות אלפי פלסטינים מהגדה המערבית, שב שר החוץ של מאע"מ ומעלה טענות חסרות בסיס בנוגע לריבונות איראן בשלושת האיים במפרץ הפרסי. לטענת היומון, גבר בחדשים האחרונים חששן של מדינות האזור מפני איראן לנוכח הישגיה המרשימים בתחומים שונים: המודיעיני (למשל: מעצרו של ראש ארגון "ג'נדאללה", עבד אלמאלכ ריגי), הצבאי (למשל: ניסויי שיגור הטילים ארוכי הטווח), הדיפלומטי (כישלון ארה"ב ובעלות בריתה להשיג את תמיכת הקהילה הבינלאומית בסנקציות נגד איראן וכינוס הוועידה לפירוק נשק גרעיני בטהראן) והפוליטי (ההתמודדות המוצלחת עם המהומות לאחר הבחירות לנשיאות וחזוק מעמדה האזורי והבינלאומי של איראן).

איראן אינה מהווה, עם זאת, איום על אף מדינה ערבית ואף הצהירה על נכונתה להעמיד את יכולותיה הטכנולוגיות לרשות העולם המוסלמי. הצהרותיו של שר החוץ של מאע"מ אינן משקפות, לפיכך, לדברי היומון חשש מפני עוצמתה של איראן, כי אם חשש מפני האפשרות שבני-עמו יתקוממו נגד שליטיו.

יזכר, כי בין איראן לבין מאע"מ קיימת מתיחות היסטורית על רקע תביעותיה הטריטוריאליות של מאע"מ ביחס לשלושת איי-המריבה במפרץ הפרסי. איים אלה השוכנים במיצרי הורמוז נכבשו על-ידי איראן בנובמבר 1971 ומהווים מאז סלע מחלוקת בין שתי המדינות.

לקראת הקיץ: אכיפה מחודשת של קוד הלבוש האסלאמי

שר הפנים, מצטפא מחמד נג'אר (Mostafa Mohammad Najjar), מסר השבוע, כי בכוונת השלטונות ליישם בקיץ הקרוב את תוכנית אכיפת קוד הלבוש האסלאמי במדינה. לדבריו, תקיף תוכנית זו השנה גם את הגברים במדינה. בכנס של מנהלי מחלקות לענייני נשים במחוזות מסר נג'אר, כי במשרד הפנים הוקמו שישה צוותים שיפקחו על יישומה וכי ביצועה יחל בארגונים ובמשרדים הממשלתיים. נג'אר ציין, כי קיימות דרכים שונות לעידוד "תרבות הרעלה", ובהן:

עידוד נישואין של זוגות צעירים והדרכתם, מערכה חברתית ותרבותית ומאבק בשיתוף כוחות ביטחון הפנים כנגד "כנופיות" המפיצות שחיתות בחברה. לדבריו, ישותפו ביישום התוכנית גם אנשי דת צעירים (סוכנויות הידיעות, 25 אפריל).

"תוכנית כיסוי הראש והרעלה" אושרה כבר בשנת 2005 על-ידי "המועצה העליונה של המהפכה התרבותית" אך יישומה בפועל לא בוצע עד כה באופן מלא. במסגרת התוכנית נקבעו תחומי אחריותם של מוסדות המדינה השונים, ובהם: רשות השידור, בתי הספר והאוניברסיטאות, להפצת "תרבות הרעלה" בחברה האיראנית.

הודעת שר הפנים נג'אר באה על רקע ביקורת גוברת, שנשמעה בשבועות האחרונים מצד אנשי דת ופוליטיקאים בכירים בנוגע לאי-הקפדה על עטית רעלה מצד נשים בהתאם לקוד הלבוש האסלאמי הנהוג באיראן. דרשן תפילות יום השישי בטהראן, איתאללה אחמד ח'אתמי (Ayatollah Ahmad Khatami), מתח השבוע ביקורת בעניין זה וציין, כי אי-הקפדה על קוד הלבוש האסלאמי בקרב נשים מהווה את אחד הגורמים המרכזיים להפצת שחיתות בחברה האיראנית. הוא ציין, כי סוגיית הרעלה אינה חשובה פחות מהרפורמה במדיניות הסובסידיות. אי-הקפדה בנושא זה מהווה ביטוי ל"מלחמה רכה" המנוהלת מצד אויביה של איראן זוהי חובתן הדתית של רשויות המדינה ליישם מדיניות שתבלום את התפשטות התופעה (איסנ"א, 24 אפריל).

גם שר המדעים, כאמראן דאנשג'ו (Kamran Daneshjou), טען השבוע, כי ההקפדה על קוד הלבוש האסלאמי בקרב סטודנטים באוניברסיטאות אינה משביעת רצון ועדכן, כי משרדו גיבש תוכנית לשיפור המצב (תאבנאכ, 24 אפריל).

בתוך כך פרסמה השבוע הקבוצה האולטרה-שמרנית אנצאר חזבאללה גילוי דעת בעניין זה, בו קראה לכלל רשויות המדינה לפעול בתוקף לאכיפת קוד הלבוש האסלאמי. בגילוי הדעת נכתב, כי אויבי האסלאם והמהפכה מנצלים כל הזדמנות לתקוף את האסלאם ואת המשטר האסלאמי, לפגוע בעקרונות האמונה ולהפיץ את השחיתות בחברה. לטענת הקבוצה, גם לאחר עליית ממשלת אחמדינז'אד לא ננקטו הצעדים הדרושים ליישום התוכנית הלאומית לאכיפת קוד הלבוש האסלאמי שאושרה על-ידי המנהיג העליון, ואי-ההקפדה על עטית הרעלה אף התגברה בשנים האחרונות והובילה לתופעות שליליות, כגון: עליה בשיעור הגירושין (ג'האן ניו, 25 אפריל).

סוגיית אכיפת קוד הלבוש האסלאמי שבה ועולה באיראן מדי שנה לקראת עונת הקיץ. גם בשנים שעברו הודיעו השלטונות על כוונתם להגביר את פעולות האכיפה במקומות ציבוריים במהלך חודשי הקיץ. אכיפת הקוד האסלאמי התגברה באופן משמעותי מאז ראשית כהונתו של הנשיא מחמוד אחמדינז'אד בשנת 2004.

קשיים בתהליך ההפרטה: עיכוב בהנפקת מניות שתי ענקיות הרכב האיראניות

יו"ר ארגון ההפרטה האיראני, ד"ר ע'לאם-רזא חידרי כרד זנגנה (Gholam-Reza Heidari Kord Zanganeh), אישר השבוע, כי חל עיכוב בהנפקת מניותיהן של שתי ענקיות הרכב: איראן ח'דרו (Iran Khodro) וסאיפ'ה (Saipa). 18 אחוזים ממניות שתי החברות היו אמורות להיות מונפקות בבורסה של טהראן במהלך חודש יוני הקרוב במסגרת תהליך הפרטתן על-ידי הממשלה. זנגנה ציין, כי הסיבה המרכזית לעיכוב בהנפקת מניות החברות קשורה באי-בהירות בנוגע להתחייבויותיהן הבינלאומיות. הבכיר לא מסר הודעה על מועד חדש להנפקת המניות, אך ציין, כי זו תושלם עד סוף השנה האיראנית הנוכחית (מרץ 2011). הוא דחה טענות לפיהן קשור העיכוב בהתנגדותו של שר התעשייה להפרטת החברות או בצורך להשיג ערבויות ביטחוניות בנוגע לרוכשים פוטנציאליים של שתי החברות.

במסיבת עיתונאים, שכינס השבוע זנגנה, עדכן יו"ר ארגון ההפרטה, כי בשנה שעברה הונפקו מניותיהן של 107 חברות ממשלתיות בשווי כולל של כ-18 מיליון דולרים. הוא הוסיף, כי במהלך השנה הקרובה צפויה הנפקת מניותיהן של 524 חברות נוספות וכי איראן ניצבת באחד משלושת המקומות הראשונים בעולם בהיקף החברות המופרטות בה מדי שנה. במסיבת העיתונאים התייחס זנגנה גם לביקורת, שהושמעה בחודשים האחרונים בנוגע לרכישת מניותיהן של חברות מופרטות על-ידי גורמים ממשלתיים-למחצה, כדוגמת משמרות המהפכה, ואמר, כי גם לו יש השגות בנוגע לתופעה זו וכי יש צורך בשינוי חקיקה על מנת לצמצם את התופעה. הוא הדגיש, עם זאת, כי בשנה שעברה נמכרו 66 אחוזים ממניות החברות שהונפקו בבורסה של טהראן למגזר הפרטי (איסנ"א, 26 אפריל; דניא-י אקתצאד, 27 אפריל).

מסיבת העיתונאים של יו"ר ארגון ההפרטה האיראני, מתוך אתר הארגון

בתוך כך שבה ונמתחה השבוע ביקורת בנוגע לעיכובים ביישום מדיניות ההפרטה עליה הנחה מנהיג איראן, איתאללה עלי ח'אמנהאי, בשנת 2006. במאמר מערכת, שהתפרסם ביומון סיאסת-י רוז (Siyasat-e Rouz), נכתב, כי הפרטתן של חברות רבות מתעכבת בשל התנגדותם של כמה ממנהליהן. בין היתר ציין היומון את חברת פיתוח התעשיות הלאומיות, חברת הפלדה מבארכה (Mobarekeh), חברת בניית הספינות במפרץ הפרסי ISECO, חברת הפלדה בח'וזיסתאן וחברת הנחושת בכרמאן כחברות, שהפרטתן מתעכבת מסיבה זו (סיאסת-י רוז, 26 אפריל).

מזכ"ל מפלגת הקואליציה האסלאמית השמרנית, מחמד-נבי חביבי (Mohammad Nabi Habibi) מתח אף הוא ביקורת על קצב יישום מדיניות ההפרטה על-ידי הממשלה ואמר, כי הממשלה לא השיגה עד כה אף הישג ביישום התהליך. לדבריו, ננקטו בשנים האחרונות כמה צעדים שנועדו לקדם את הפרטתן של חברות ממשלתיות ולחזק את המגזר הפרטי, אך עד כה לא הניבו צעדים אלה כל תוצאה משמעותית. הוא ציין, כי חיזוק המגזר הפרטי הוא אחד הדרכים הטובות ביותר לפתרון בעיותיה הכלכליות של איראן (מהר, 26 אפריל).

ביקורת בעניין זה הושמעה גם מצד חבר ועדת האנרגיה של המג'לס, עסכר ג'לאליאן (Askar Jalalian). ג'לאליאן, המייצג את מחוז בושהר במג'לס, אמר, כי הפרטת מערכת הבריאות המשרתת את עובדי תעשיית הנפט בדרום-איראן אינה מתקדמת בקצב הרצוי (אירנ"א, 26 אפריל).

הפרטתן של החברות הממשלתיות באיראן בשנים האחרונות מתבצעת על בסיס תיקון בסעיף 44 בחוקה, שנועד לאפשר הפרטת נכסים שבשליטת המדינה בהתאם לצו שפרסם המנהיג העליון ביולי 2006 בנוגע להפרטת 80 אחוזים מהחברות הממשלתיות.

פרסי דבר פרסית: איסור על שימוש במילים לועזיות בשמות סרטים איראנים

ממשלת איראן החליטה לאחרונה לאסור על שימוש במילים לועזיות בפרסומות ועל גבי לוחות המודעות. במכתב, שנשלח השבוע על-ידי סגן שר ההכוונה האסלאמית לענייני קולנוע לממונה על הפיקוח והאכיפה במשרד, נכתב, כי בעקבות החלטה זו חל איסור גם על שימוש במילים

לועזיות במתן שמות לסרטים איראנים. סגן השר הדגיש במכתבו, כי הנחיה זו תקפה גם בנוגע לסרטים הנמצאים כבר בשלבי הפקה (אירנ"א, 24 אפריל).

החלטת ממשלת איראן מצטרפת לשורה של החלטות, שהתקבלו בשנים האחרונות בניסיון לחזק את השפה הפרסית לנוכח חשש גובר לפגיעה במעמדה. בכירים ואנשי רוח איראנים הביעו בשנים האחרונות דאגה משחיקה מתמשכת במעמד הפרסית בעקבות החדירה המערבית המואצת והשפעת טכנולוגיות התקשורת והמחשבים.

במאי 2007 הזהיר סגן שר התקשורת לטכנולוגית מידע, עבד אלחמיד ריאזי (Abdolhamid Riazi), כי האינטרנט והטלפונים הסלולאריים מהווים אמצעים מובילים ל"כפיה תרבותית" מצד המערב. הוא ציין, כי יש לשמר את השפה הפרסית ולעודד שימוש בה גם בטלפונים סלולאריים ובאינטרנט באמצעות התאמת טכנולוגיית המידע ברשתות הטלפוניה הסלולארית ובמחשבים לצרכי השפה הפרסית.

ביוני 2007 פרסמה קבוצה של אנשי רוח גילוי דעת, בו הזהירו מהמשך הפגיעה במעמד הכתב הפרסי לנוכח השימוש הגובר בשפות זרות בתקשורת ניידת ובמחשבים. הם ציינו, כי הכתב הפרסי שימש במשך שנים אמצעי מרכזי לשמירת האחדות הלאומית והזהות האיראנית והזהירו, כי המשך הפגיעה במעמד השפה מאיים על התרבות הפרסית ועל האומה האיראנית. זמן קצר לאחר מכן פרסם סגן נשיא איראן תקנה המחייבת את כלל הגופים הממשלתיים להפסיק את השימוש בפרסית באותיות לטיניות ("פינגליש") ולעשות שימוש באלפבית פרסי בעת שליחת מסרונים. התקנה קבעה, כי שליחת מסרונים על-ידי גופים ממשלתיים שונים, ובכלל זה רשות השידור, למשתמשים פרטיים באמצעות שימוש באלפבית לטיני "פוגעת בתרבות האיראנית ובשפה הפרסית" ולפיכך על ארגונים וחברות ממשלתיים לשלוח מסרונים אך ורק בפרסית.

בספטמבר 2007 הודיע משרד ההכוונה האסלאמית, כי בכוונתו לאסור על שימוש באותיות לטיניות בשלטי פרסומת בעיר טהראן. עלי רזא כרימי (Ali Reza Karimi), מנכ"ל המחלקה להסברה וליחסי ציבור במשרד ההכוונה, הודיע, כי בכוונת המשרד להקים מטה שיעסוק בפיקוח על שימוש באותיות לטיניות וב"שמות בלתי-תקניים וחסרי משמעות" בשלטי פרסומות המוצגים על גבי חנויות. כרימי ציין, כי בשלטי הפרסומת יש להקפיד על כללי שפה תקינים התואמים את התרבות האסלאמית-איראנית. בנוסף ציין כרימי, כי בכוונת משרדו לאסור גם על שימוש באותיות לטיניות על גבי תיקים, נעליים ומכשירי כתיבה המיועדים לתלמידים.

המאבק לעידוד השימוש בפרסית ניכר גם בהחלטת משרד התקשורת מראשית שנת 2008 להעלות את תעריפי המסרונים בטלפונים הסלולאריים הנשלחים באותיות לטיניות ולהפחית במקביל את תעריפי המסרונים הנשלחים באותיות פרסיות.

תמונות השבוע: ביקור הנשיא אחמדינז'אד בזימבבואה ובאוגנדה

